

ВИСНОВОК

до проектів Законів України:

«Про внесення змін до Закону України «Про санкції» щодо заборони використання програмних продуктів та доступу до електронних інформаційних ресурсів»

(реєстр. № 11492 від 19.08.2024)

«Про внесення змін до Закону України «Про санкції» щодо заборони використання програмних продуктів (програмного забезпечення)»

(реєстр. № 11492-1 від 30.08.2024)

Комітет Верховної Ради України з питань цифрової трансформації розглянув на своєму засіданні 08 жовтня 2024 року (Протокол № 132) проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про санкції» щодо заборони використання програмних продуктів та доступу до електронних інформаційних ресурсів» (реєстр. № 11492 від 19.08.2024), поданий Кабінетом Міністрів України та альтернативний до нього проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про санкції» щодо заборони використання програмних продуктів (програмного забезпечення)» (реєстр. № 11492-1 від 30.08.2024), поданий народним депутатом України Федієнком О. П. та іншими народними депутатами України.

Відповідно до пояснювальної записки законопроект реєстр. № 11492 розроблено з метою підвищення рівня кіберзахисту України шляхом впровадження секторальних санкцій щодо заборони використання програмних продуктів, розроблених суб'єктами господарювання іноземної держави, до якої застосовано санкції та обмеження доступу до визначеного інформаційного ресурсу.

Законопроектом запропоновано внести зміни до Закону України «Про санкції» (далі – Закон про санкції), доповнивши його новими видами санкцій щодо:

заборони поширення та використання на території України юридичними особами програмних продуктів, їх складових походженням з іноземної держави, до якої застосовано санкції згідно з Законом про санкції, або розробником чи суб'єктом авторського права яких є юридична (фізична) особа – резидент такої іноземної держави або юридична особа, частка у статутному капіталі якої перебуває у власності такої іноземної держави, або юридична особа, яка перебуває під контролем іноземної юридичної особи чи фізичної особи –

нерезидента, іноземців, осіб без громадянства, а також суб'єктів, які здійснюють терористичну діяльність, або програмних продуктів, їх складових, розробниками чи суб'єктом авторського права яких є іноземні юридичні чи фізичні особи, до яких застосовано санкції згідно з Законом про санкції, а також програмних продуктів, створених із використанням вихідного або об'єктного коду програмних продуктів, їх складових, на які поширюються зазначені санкції;

заборони доступу до електронних інформаційних ресурсів у мережі «Інтернет» (вебсторінки, вебсайти, інші вебресурси), електронних комунікаційних мережах, електронних комунікаційних системах, інформаційних системах, інформаційно-комунікаційних системах.

Альтернативний законопроект реєстр. № 11492-1 відповідно до пояснювальної записки розроблено для досягнення наступних цілей:

заборонити використання на території України програмних продуктів (програмного забезпечення), в першу чергу, російського походження, зокрема, виробником/розробником/правовласником якого є юридичні та фізичні особи безпосередньо, або опосередковано;

зупинити оплати за такі програмні продукти (програмне забезпечення), а також пов'язані з цим послуги, до держави-агресора.

Законопроектом запропоновано внести зміни до Закону України «Про санкції», доповнивши його новим видом санкції щодо заборони ввезення, реалізації, використання програмних продуктів (програмного забезпечення), їх складових.

В межах предметів відання Комітету щодо запропонованих законодавчих змін зазначаємо наступне.

Міністерство цифрової трансформації України в межах компетенції опрацювало законопроекти реєстр. №№ 11492, 11492-1 та висловило позицію щодо підтримки проекту Закону реєстр. № 11492, стосовно проекту Закону реєстр. № 11492-1 повідомило про відсутність зауважень і пропозицій до нього.

Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах електронних комунікацій, радіочастотного спектра та надання послуг поштового зв'язку (НКЕК) своїм Рішенням від 04.09.2024 № 467 затвердила Висновок до проекту Закону реєстр. № 11492, та висловила позицію про доцільність його прийняття із пропозиціями.

Законопроектом пропонується внести зміни до Закону України «Про санкції» (далі – Закон), визначивши нові види секторальних санкцій, зокрема, заборона доступу до електронних інформаційних ресурсів в Інтернеті (вебсторінки, веб-сайти, інші веб-ресурси), електронних комунікаційних мережах, електронних комунікаційних системах, інформаційних системах, інформаційно-комунікаційних системах.

НКЕК зазначає, що на сьогодні одним із видів санкцій відповідно до частини першої статті 4 Закону України «Про санкції» є – інші санкції, що відповідають принципам їх застосування, встановленим цим Законом (пункт 25).

Починаючи з 2021 року у рішеннях Ради національної безпеки і оборони України «Про застосування персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій)», уведених відповідними Указами Президента України, враховуючи зазначений пункт Закону застосовується такий вид санкції, як «блокування інтернет-провайдером доступу до вебресурсів/сервісів, розміщених на відповідних доменах та субдоменах, інших вебресурсів/сервісів, які забезпечують доступ до інтернет-сайтів підсанкційного суб'єкта (товарного знака, його графічного відтворення), вебресурсу/сервісу, аналогічного (ідентичного) за змістом». Саме така редакція виду санкції була ініційована НКЕК перед Апаратом Ради національної безпеки і оборони України, Кабінетом Міністрів України, Службою безпеки України, у зв'язку з тим, до 2021 року існувала негативна практика коли фізичні та юридичні особи, до яких застосовувалися обмежувальні заходи (санкції) у вигляді блокування інтернет-провайдером доступу до відповідних веб-ресурсів, організували та створювали подібні за назвою веб-ресурси, які забезпечували доступ до порталу (товарного знаку, його графічного відтворення), веб-ресурсу аналогічного (ідентичного) за змістом, який підлягав блокуванню. Для прикладу Страна.ua (<https://strana.ua>) та Шарій.net (<https://sharij.net>). На той час існували інші подібні веб-ресурси (<https://strana.news/>; <https://strana.one/>; <https://strana.digital/>), (<https://sharij.online/>), при відвідуванні яких, здійснювалось відтворення аналогічних (ідентичних) за змістом веб-ресурсів, які підлягали блокуванню. При цьому у постачальників електронних комунікаційних мереж та/або послуг були відсутні підстави щодо блокування доступу саме до так званих «клонів» веб-ресурсів, у тому числі до їх субдоменів, які підпадали під обмежувальні заходи (санкції), оскільки їх назв (адрес) не було у відповідних рішеннях РНБО України. НКЕК вважає, що вищезазначену редакцію виду санкції необхідно закріпити у Законі України «Про санкції».

З огляду на вказане, а також беручи до уваги те, що пункт 25 частини першої статті 4 Закону України «Про санкції» щодо застосування такого виду санкції як – блокування інтернет-провайдером доступу до вебресурсів/сервісів, розміщених на відповідних доменах та субдоменах, інших вебресурсів/сервісів, які забезпечують доступ до інтернет-сайтів підсанкційного суб'єкта (товарного знака, його графічного відтворення), вебресурсу/сервісу, аналогічного (ідентичного) за змістом, на думку НКЕК, у випадку прийняття Верховною Радою України законопроект не буде передбачатися у відповідних рішеннях РНБО, тому НКЕК пропонує редакцію пункту 24⁷ частини першої статті 4 Закону України «Про санкції» доопрацювати (уточнити), шляхом викладення її у такій редакції:

«24⁷) заборона доступу до електронних інформаційних ресурсів в Інтернеті (блокування постачальниками електронних комунікаційних мереж та послуг доступу до вебресурсів/сервісів, розміщених на відповідних доменах та субдоменах, інших вебресурсів/сервісів, які забезпечують доступ до інтернет-сайтів підсанкційного суб'єкта (товарного знака, його графічного відтворення), вебресурсу/сервісу, аналогічного (ідентичного) за змістом), електронних

комунікаційних мережах, електронних комунікаційних системах, інформаційних системах, інформаційно-комунікаційних системах;».

Крім того, враховуючи, що стаття 5 Закону України «Про санкції» визначає порядок прийняття рішень щодо застосування, скасування та внесення змін до санкцій, передбачених відповідними пунктами статті 4 цього Закону, а також те, що нормами законопроекту пропонується врегулювати питання в частині віднесення нового пункту 24⁶ до статті 5 Закону, НКЕК зауважує на необхідності визначення законопроектом віднесення і нового пункту 24⁷ до зазначеної статті Закону України «Про санкції».

Адміністрація Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України за результатами опрацювання проекту Закону реєстр. № 11492, повідомила про його підтримку та зазначила, що реалізація проекту Закону сприятиме належному забезпеченню рівня кіберзахисту та захищеності інформаційних систем, що в свою чергу підвищить обороноздатність країни. Крім того, повідомили про відсутність зауважень та пропозицій до тексту вищезазначеного законопроекту. Стосовно альтернативного проекту Закону реєстр. № 11492-1 повідомили про відсутність зауважень та пропозицій до нього.

Народні депутати України – члени Комітету, розглянувши положення законопроектів, зазначили про важливість впровадження санкцій, які підвищать рівень кіберзахисту інформаційно-комунікаційних систем в Україні та пропонують врахувати позицію і пропозиції вищезазначених державних органів до законопроектів.

Враховуючи наведене, за результатами обговорення Комітет ухвалив:

1. Рекомендувати Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони та розвідки рекомендувати Верховній Раді України за наслідками розгляду в першому читанні прийняти за основу проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про санкції» щодо заборони використання програмних продуктів та доступу до електронних інформаційних ресурсів» (реєстр. № 11492 від 19.08.2024), поданий Кабінетом Міністрів України.

2. Направити висновок Комітету про розгляд зазначених законопроектів до Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони та розвідки.

Голова Комітету

М. КРЯЧКО